

UN REPREZENTANT DE SEAMĂ AL ȘCOLII BOLOGNEZE, ÎN COLECȚIA MUZEULUI DEVEAN

Doina Ionescu

În colecția de artă a muzeului devean semnalăm existența unei picturi de o valoare cu totul excepțională aparținând artistului bolognez Domenico Zampieri cunoscut sub numele de Domenichino, considerat drept unul dintre cei mai merituoși și interesați pictori ai secolului XVII din Italia.

S-a născut în Bologna la 21 octombrie 1581, într-o perioadă în care arta manieristă devine tot mai sofisticată și intelectuală îndreptată spre recuperarea unei percepții umane și directe a realității. Domenichino și-a început studiile de artă la Calvaert apoi la Academia Carracci mai întâi la Bologna, ulterior la Roma. Cunoscută și sub numele de Academia Dornicilor, crearea ei a constituit un eveniment de importanță excepțională pentru artă, marcând momentul în care este propusă o manieră de lucru clasică și totodată inovatoare. A fost un tânăr deosebit de studios; perseverența și răbdarea cu care muncea l-au condus spre neîncetate progrese, ajungând în fruntea artiștilor contemporani lui. La Academia fraților Carracci va primi un premiu pentru un desen, câștigând în felul acesta faimă dar și ură. Stimulat de acest succes, va studia intens corpul uman, îndeosebi expresia feței, făcându-l pe istoricul de artă Belori să afirme că Domenichino “poate să prindă în liniile desenului, sufletul”.

După terminarea studiilor, Domenichino vizitează pentru început Parma și Modena pentru a-l studia pe Correggio, apoi merge la Roma, unde este cucerit total de frumusețea simplă, clasică și elegantă a artei lui Rafael și a marilor meștrii de la începutul secolului al XVI-lea.

Carierea artistică și-o va desfășura într-un secol frământat, străbătut de îndoieli, un secol totuși extrem de omenesc și pasionant, căruia i-au dat glas artiști ca și el, cu un temperament și o personalitate notabile. În Orașul Etern, vechiul său prieten Cardinalul Agucchi îi dă să-i decoreze palatul. Cu această ocazie îi va face cardinalului un frumos portret compozițional aflat astăzi la Galeria Uffizi din Florența.

În anul 1602, la Roma, îl va asista pe Annibale Carracci la realizarea frescelor din Palatul cardinalului Farneze. În Galeria acestui palat, deasupra intrării, Domenichino va executa fresca *Fecioara cu Unicornul*. Peisajul calm și luminos ocupă o bună parte din compoziție. Chipul fecioarei plin de expresivitate, la fel și naturalețea gestului, sunt caracteristice stilului său. Carracci va deveni un mare admirator a lui Domenichino, însărcinându-l în anul 1610 să execute multe din frescele din Capela San Milo a abației de la Grotta ferrata. După moartea lui Annibale Carracci în anul 1609, Domenichino a devenit unul dintre cei mai mari pictori din Roma, perpetuând tradiția clasicismului bolognez inițiat de maestrul său. Dintre cele mai importante lucrări din prima perioadă a carierei sale, se numără ciclul frescelor *Scene din Viața Sfintei Cecilia*, fresce foarte frumoase din Capela Santa Cecilia, din Biserica San Luigi dei Francesi de la Roma realizate între anii 1613-1614. Aceste fresce sunt mai clasice decât cele realizate de Annibale Carracci, având câteva personaje inspirate după statui antice. Detaliile sunt redată cu multă acuratețe.

Cu Guido Reni va picta pentru cardinalul Borghese în biserica San Gregorio.

Pentru Cardinalul Bandini va realiza 4 picturi murale pentru biserica San Silvestro, care se numără printre cele mai bune lucrări.

La comanda cardinalului Aldobrandini va picta 10 fresce la Vila Aldobrandini la Frascati. Între anii 1622-1628 cardinalul Montaldo îl însărcinează să execute mari ansambluri murale la biserica Sant Andrea della Valle, la Roma. De aici pornesc nenorocirile sale, fiindcă acele lucrări i-au creat o bună reputație, fapt ce a atras gelozia multor pictori italieni. Pictura realizată la această biserică este de factură mai mult barocă în special în reprezentarea celor 4 evangheliști redați în pandantive. De la această lucrare a început disputa cu rivalul său Sanfranco. În anul 1630 s-a stabilit la Napoli unde a înființat o școală de artă. În anul 1631 pictează frescele Capelei San Gennaro din catedrală. În 1634 după terminarea lucrării care a stârnit gelozia artiștilor locali, hărțuit de artiștii invidioși care i-au desfigurat lucrările se întoarce la Napoli, continuându-și munca în catedrală, dar decorațiunile au rămas neterminate. Suferințele psihice i-au grăbit moartea survenită în 1641. Cea mai bună lucrare a sa *Împărtășania Sfântului Ieronim* realizată pentru biserica Sfântul Petru în anul 1614, lucrare de o mare profunzime psihologică. Mai târziu ea a fost așezată în Muzeul Vaticanului.

Punctul lui forte au fost frescele și picturile de altar, dar de asemenea a excelat și în peisaje decorative.

Prezența frumoasei compoziții religioase *Adorația Magilor* în colecția noastră, subliniază calitățile desăvârșite ale picturii lui Domenichino.

Pictura de mici dimensiuni (34 x 45 cm)) realizată în culori de ulei pe placă de cupru, poartă pe verso semnătura pictorului, realizată cu pensula în alfabet latin, formă cursivă, cu culoare închisă. Ea poate fi prin tema abordată, un fragment dintr-o pictură de altar. Scena *Adorației magilor* se desfășoară într-o atmosferă de intensă emoție și poezie din care nu lipsește o anumită elocvență narativă. Această compoziție este rezultatul temperamentului și sensibilității delicate a lui Domenichino. Stilul nobil, chipul minunat în felul grupării personajelor, lăsând totuși fiecăruia personalitatea sa distinctă, remarcându-se o diversitate portretistică, sunt trăsături esențiale ce rezultă la o primă analiză a imaginii. Personajele sunt dispuse compozițional în formă circulară, având în centru pe noul născut ce răspândește lumină de jur împrejurul său pe chipurile și vestimentația Fecioarei Maria, a Sfântului Iosif, asupra magilor, păstorilor și a copiilor din planul secundar. Puternica lumină detașează personajele, contribuind în mare măsură la reunirea lor într-o compoziție unitară. Figurile au fost conturate expresiv și pregnant. Linia curgătoare, rotunjită a conturilor leagă împreună tot grupul, iar horizontalele, îi dau stabilitate. Peisajul redat aici ia parte direct la subiect, grație subtilei definiri atmosferice a fiecărui detaliu.

Compoziția are un pronunțat caracter realist, gesturi simple și directe, expresii pline de omenesc, lumină gingașă, atmosferă plină de lirism. Remarcăm calitatea tehnică a picturii, limpezimea trăsăturii de penel, de maximă siguranță și armonie. Paleta cromatică este vie, folosirea culorilor complementare de roșu și verde asociat cu ocră auriu nelipsind albul folosit ca accent, repartizat echilibrat pe întreaga suprafață. Felul în care este redat drapajul veșmintelor, mărește dinamismul compoziției.

Deși nu a fost un maestru de mare originalitate și inspirație, Domenichino a fost o figură proeminentă în cadrul școlii bologneze. A fost prețuit printre artiștii timpului pentru unele teme tratate de el și considerate noi, în ceea ce privește felul în care au fost concepute. Spre exemplu tema tinerei femei, de o candoare, puritate și plină de grație, temă introdusă adesea în lucrările sale. Apoi peisajul este redat de Domenichino calm și luminos, plin de prospețime, apărând ca o concretizare a unor forțe raționale, în mijlocul cărora omul se pierde sau pur și simplu trăiește intens.

Domenichino și-a consacrat întreaga carieră reevocării perioadei luminoase a Renașterii la apogeul ei, prin prisma unei viziuni proprii.

El păstrează în opera lui o mare frăgezime de sentiment, o franchețe de inspirație care la cei mai mulți dispăruse. abordează un stil simplu, o paletă cromatică armonioasă, caldă și o bună redare a clarobscurului.

Domenichino nu a fost numai un bun discipol, în posesia unei învățături solide și eficace, ci și un artist cu resurse și cu incontestabilă valoare.

BIBLIOGRAFIE

BOREA E., Domenichino, Florence, 1965.

SPEAR R., Domenichino, New Haven & London, 1982.

Bloomsbury Guide to Art, Bloomsbury, 1996.

Pictura italiană. Maestrii tuturor timpurilor și capodoperele lor. București, 1997, p. 266-268.

UN REPRESENTANT IMPORTANT DE „L'ÉCOLE DE BOLOGNE”, DANS LA COLLECTION DU MUSEE DE DEVA

Résumé

Dans la collection d'art du Musée de Deva nous signalons l'existence d'une peinture avec une valeur d'exception qui appartient au peintre de Bologne, Domenico Zampieri, bien connu sous le nom de Domenichino, qui est considéré l'un de plus important et intéressant peintre du XVIII-e siècle de l'Italie.

La présence de cette belle peinture religieuse „L'Adoration des Mages”, dans notre collection d'art, met en évidence les qualités complètes de la peinture de Domenichino.

La peinture a de petites dimensions (34 x 45 cm) et elle est réalisée en couleurs d'huile sur une plaque de cuivre. À verso on trouve la signature du peintre, réalisée avec le pinceau et de lettres latines, d'une forme cursive, avec la couleur foncé.

Par cette thème choisie, probablement, le tableau c'est un fragment d'une peinture d'autel.

La scène „L'Adoration des Mages” dévoile une atmosphère d'une émotion intense et d'une poésie de laquelle ne manque pas une certaine éloquence narrative. La peinture a un caractère prononcé réaliste, avec des gestes simples et directes, des expressions humaines qui dégagent une atmosphère pleine de lyrisme.

On remarque la qualité technique de la peinture, l'ouvrage avec le pinceau sûr et une variété chromatique vivante, équilibré et harmonieuse.

Dans sa création d'art Domenichino a excellé dans la réalisation des fresques et des peintures d'autel, en paysages décoratives.

L'artiste a consacré toute sa vie de peintre à revoquer la période de la „Renaissance” à son apogée, mais par ses propres vues.

La liste des images

Fig. 1 – „L' Adoration de Mages” – Domenico Zampieri

Fig. 1. Domenico Zampieri - „Adorația Magilor”